

FRIDHEMS 150 år **FOLKHÖGSKOLA**

VERKSAMHETSBERÄTTELSE ALLMÄN KURS OCH ARBETSMARKNASKURSER 2023

FRIDHEMS 150 år FOLKHÖGSKOLA

1. FÖRORD

Tre händelser kan sägas definiera verksamhetsåret 2023: Manifestation för folkhögskolan i Malmö i september, en fortbildning för personalen i hur vi på bästa sätt kan bemöta deltagare med NPF-diagnoser och skolans 150-års firande.

Den 19:e september åkte stora delar av allmän kurs med Pågatåget till Malmö för att med musik tåga till Stortorget. Där samlades deltagare och personal från många folkhögskolor i området och med musik och tal manifesterades tron på folkhögskolan och folkbildning. Dagarna som ledde upp till manifestationen arbetade deltagarna med liv och lust med plakat och banderoller. Texten på plakaten och inte minst vad deltagarna pratade om under tiden de tillverkade dessa, visar hur viktig folkhögskolan är för många.

På samma sätt kan fortbildningen inom NPF peka på folkhögskolans betydelse. Under de senaste åren har antalet deltagare med diagnoser ökat och detta är en utmaning för personalen – liksom det är för deltagarna. Samtidigt är Fridhem och folkhögskolan en plats där en får ta plats och ta sin tid. Ingen dömer, många hjälper.

Slutligen fanns glädjen över att Fridhem – och folkhögskolan – funnits under så lång tid och trots beslut från maktens korridorer kommer att finnas minst lika länge. Folkhögskolan behövs, Fridhem behövs!

Lars Karlsson

Biträdande rektor med ansvar för allmän kurs och arbetsmarknadskurser

2. ÅRET I BACKSPEGELN

Allmän kurs på Fridhems folkhögskola har sedan åtskilliga år ett koncept som fungerar väl: deltagarna väljer allmän kurs med inriktning. Inriktningarna är dels studieförberedande, dels högskoleförberedande; två inriktningar som fokuserar på teoretiska studier. Studieförberedande riktar sig till deltagare som har en bit kvar till grundläggande behörighet och behöver träna studieteknik etc. medan högskoleförberedande riktar sig till deltagare som planerar uppnå grundläggande behörighet under läsåret. Här ligger fokus på att träna övergången från studier på folkhögskola (och gymnasiet) till universitetsstudier, vad det innebär att studera på universitet eller högskola: hur skriver en ett paper, hur ett seminarium fungerar, hur en ska tänka kring detta att analysera. Dessutom ges möjlighet att träna inför högskoleprovet.

Allmän kurs erbjuder också tre estetiska inriktningar. Liksom de mer studieinriktade inriktningarna upptar de en mindre del av studietiden. Idén bakom de tre estetiska inriktningarna – foto, måleri och textil konst och klädåtervinning – är att deltagarna ska kunna ägna sig åt något de tycker är intressant och givande och på så sätt lättare kunna klara ämnesstudierna och uppnå grundläggande behörighet vilket är huvudsyftet med samtliga allmänna inriktningar.

Vi har också valt att lägga ämnesstudierna i sammanhållna block eller perioder om åtta veckor. Deltagarna studerar enbart ett ämne under dessa åtta veckor förutom sin inriktning. Erfarenheten har lärt oss att många av deltagarna behöver kunna fokusera på ett ämne i taget.

En nyhet är att fredagarna vikts för ämnesövergripande lektioner. Detta ser vi som ett försök värt att göra då just ämnesövergripande studier är något som ses som värdefullt i folkhögskolan. Dessa lektioner kan beröra två eller flera av de ämnen som ges i en period. Ofta finns en naturlig koppling mellan ämnen som religionskunskap, filosofi och historia eller svenska, kultur- och idéhistoria och historia eller samhällskunskap, religionskunskap och svenska. Vissa teman är helt ämnesövergripande som missbruksproblematik. Fredagarna samlade ett större antal deltagare på allmän kurs, ibland samtliga, vilka bidrog till en "vi-känsla".

***

FRIDHEMS 150 år FOLKHÖGSKOLA

Förutom inriktningar och ämneskurser läggs också timmar ut som bekostas av förstärkningsbidraget. Dessa timmar ägnas åt extra hjälp och stöd åt deltagare med sådana behov. En hälsodeklaration som alla deltagare fyller i och ett samtal med skolans kurator säkerställer att deltagarna får den hjälp och det stöd de behöver. Deltagarna vet vem de ska vända sig till och vid vilka tider som det extra stödet finns tillgängligt. På veckomötena med arbetslaget togs också upp om vi såg en ny deltagare med stödbehov och denne kunde då få stödet omgående.

***

På allmän kurs ges de tio gymnasiegemensamma ämnena då fokus ligger på dessa och på grundläggande behörighet. Dessutom ges flera ämnen som ofta efterfrågas som särskilda behörigheter: Matematik 2 och Naturkunskap 2 men också Engelska 7, Retorik och Filosofi 1. Det är ämnen som ger ökade kunskaper och färdigheter inför universitets- eller högskolestudier men också inför arbetslivet.

***

Under året har mycket av fokus på arbetslagets veckomöten legat på deltagarärenden då många har svårt att lyckas i sina studier. Det råder en öppen atmosfär som gör att hela arbetslaget, där också internatchef och administratör ingår, har kännedom om de problem vi och deltagarna ställs inför.

Ett stort internat med ungefär 200 boende ställer också speciella krav på personalen. Trots de problem som naturligtvis uppstår då 200 unga människor flyttar hemifrån ser vi internatet som en tillgång bland annat just därför att det är ett steg i vuxenvarandet: att flytta hemifrån och skapa sina egna rutiner.

***

Under höstterminen hade allmän kurs glädjen att ta emot en studerande från Folkhögskoleläroprogrammet i Linköping. Vilska Lindgren har tidigare studerat på skolans skrivarinje och återvände för sin praktik. En person som går i Linköping för med sig nya tankar, ny kunskap och genom att Vilska gått på skolan tidigare fanns här en dubbelsyn – ett då och ett nu som är värdefullt.

FRIDHEMS 150 år FOLKHÖGSKOLA

Under 2023 avslutade Inga Linn Härdelin sin anställning som lärare i fotoinriktningen medan Helena Plato Lundström anställdes, främst som lärare i engelska. Helena kom närmast från Vilans folkhögskola. En orsak till att Helena anställdes var att biträdande rektor gick ned i tjänst till 60 % och upphörde att undervisa. Efter nästan 40 år som lärare var det med delade känslor: tiden blir mer värdefull med ökande ålder samtidigt som just undervisning (i synnerhet på en folkhögskola) är bland det roligaste en kan ägna sitt liv åt.

***

Glädjande var att söktrycket ökade under året och att höstterminen började med ett större antal deltagare än vårterminen och att det under hösten fortsatte att komma in ansökningar och intresseanmälningar.

***

Allmän kurs har 2023 deltagit i samarbetet mellan Lunds universitet, universitet i Malmö, högskolan i Kristianstad och lantbruksuniversitetet i Alnarp och ett antal folkhögskolor i Skåne. Samarbetet gav bland annat pedagogisk personal möjlighet att delta i en fortbildningsdag och deltagarna att delta i en inspirationsdag som avsåg att locka till studier på högre nivå. Båda arrangemangen var lyckade och en stor grupp deltagare deltog i inspirationsdagen.

Biträdande rektor deltog i Sysselsättning Svalöv, en styrgrupp med uppdrag att bland annat lotsa kommuninvånare till studier.

***

Arbetet på allmän kurs var under 2023 utmanande men också givande. Många deltagare kämpade med studier och mående men de flesta uppnådde sina mål, tack vare sin egen insats men också tack vare ett arbetslag av skickliga pedagoger med en stor yrkeskunskap och ett lika stort mått empati.

FRIDHEMS 150 år FOLKHÖGSKOLA

3. ALLMÄN KURS MED FOTO

Kontaktlärare Inga Linn Härdelin

Antal deltagare vårterminen: 8 varav 5 kvinnor

Antal deltagare höstterminen 15 varav 11 kvinnor

De senaste åren har mycket förändrats inom fotografering – många använder idag mobiltelefonen som kamera och därför är det extra intressant att lyfta fram analog och digital fotografering med kamera.

Fokus ligger på att berätta med bild och hur fotografen genom sina bilder kan engagera betraktaren. För att gå på foto krävs inte några direkta förkunskaper, bara nyfikenhet.

På vårterminen, som för de flesta deltagare var den andra terminen, låg tyngdpunkten på olika projekt: deltagarna fick redskap att kunna driva egna projekt. Deltagarna fick också information om vidareutbildningar inom fotografi och hur en sökte till olika utbildningar.

Under hela året syntes fotografier av de mest skilda slag i skolans lokaler men det blev också en större utställning som deltagarna producerade själva. Den ägde rum i Malmö. Då hade också flera i gruppen varit på skolresa i Berlin.

Under höstterminen, som startade med en större grupp än den som slutade i juni, började deltagarna arbeta analogt och svartvitt. Skolan har mörkrum som deltagarna hade tillgång under hela dygnet om de så önskade. Sedan övergick arbetet till att bli digitalt. De första veckorna ägnades åt grunderna, men också att se på och diskutera andra fotografers bilder och se och förstå hur dessa arbetar.

En del av kursen handlade om att deltagarna tvingades utmana sig själva och närma sig både främmande miljöer och främmande människor. Hur använder en kameran i en ny situation som kanske är lite skrämmande. Men också att prova på nya tekniker och konstnärliga uttryck.

Inga Linn Härdelin är själv verksam som fotograf och kunde därmed med säker och kunnig hand leda deltagarna i arbetet. Både måleri och textil konst har lärare som är yrkesverksamma inom sina områden, vilket är en bonus.

4. ALLMÄN KURS MED HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE

Kontaktlärare Anders Clevestad och Helena Plato Lundström

Antal deltagare vårterminen: 19 varav 8 kvinnor

Antal deltagare höstterminen 32 varav 21 kvinnor

Det stora temat för vårterminen var akademiskt skrivande och deltagarna hade fått i uppgift sedan höstterminen att skriva ett PM som nu skulle lämnas in. Efter det påbörjades arbetet med terminens stora uppgift, den vetenskapliga uppsatsen som deltagarna skulle arbeta löpande med under de följande månaderna. Uppsatsens examineras med en opponering på universitetsnivå. Parallellt med detta ägnade sig gruppen åt att öva inför högskoleprovet med genomgångar av bland annat provets utformning, tips på hur man kan jobba med den kvantitativa delen av provet osv. Högskoleprovet har blivit allt viktigare för den som vill studera på universitet eller högskola.

Under inriktningsveckan detta år bar det av till Berlin för en del av deltagarna i klassen. Inledningsvis var det fler som var intresserade av att följa med men några hoppade av bland annat av ekonomiska skäl. För de som inte åkte till Berlin blev det istället dagsutflykt till Malmö museum, rundvandring i Landskrona och andra liknande aktiviteter.

Höstterminen 2023 inleddes med att klassen fick komplettera med en kontaktlärare då klassen blev 32 deltagare. Den nye kontaktläraren, Helena Plato Lundström, arbetade redan på skolan och undervisade i engelska och historia.

Klassen fick också skriva ett paper på engelska utifrån en novell av Hemingway på originalspråk. Ämnet var uppskattat och många av deltagarna skrev betydligt mer än vad uppgiften krävde. Även under hösten övade gruppen på högskoleprovet eftersom det ges två gånger per läsår. Studiebesök genomfördes på Malmö universitet, Lunds universitet samt kulturen i Lund.

Vid sidan av det akademiska arbetet har också stor vikt lagts vid att främja elevernas personliga utveckling och välbefinnande. Genom att erbjuda stöd och rådgivning inom områden som studieteknik, självledarskap, och hälsosamma levnadsvanor, har lärarna strävat efter att rusta deltagarna för en framgångsrik övergång till högre studier och arbetslivet.

FRIDHEMS 150 år **FOLKHÖGSKOLA**

Året präglades av engagemang, utveckling och framsteg för deltagarna som genom detta var redo att söka vidare till andra utbildningar.

5. ALLMÄN KURS MED INRIKTNING MÅLERI

Kontaktlärare Pia Palm med assistent Tina Andersson

Antal deltagare vårterminen: 19 varav 17 kvinnor

Antal deltagare höstterminen 18 varav 13 kvinnor

Vårterminen är i måleriinriktningen en fortsättning på höstterminens bruk av olika material, bland annat akryl och olja. Deltagarna fick prova på att öka storleken på dukarna till 100 gånger 160 centimeter. Klassrummet fylldes av bilder och färg, på dukar, på väggar och på golv och tak.

I maj åkte åtskilliga i gruppen på en klassresa som gick till Berlin där gruppen bland annat besökte muséer och gallerier. Allt som deltagarna gjort under terminen mynnade ut i en lyckad utställning i Malmö på Mitt Möllan. Då var det nöjda deltagare som såg tillbaka på sitt läsår.

När höstterminen började var det med en blandning av nya och "gamla" deltagare som åkte till muséet Louisiana på andra sidan Öresund och såg på och pratade om konst. Besöket gav också möjlighet att i lugn och ro lära känna varandra bättre. När sedan arbetet påbörjades i inriktningen erbjöds ett smörgåsbord av olika material såsom akryl, olja, bläck, akvarell, spray och flytande tusch som gav möjlighet att prova olika tekniker och uttrycksformer. Fokus lades också på att gradvis gå upp i storlek på duk, något som uppskattades av deltagarna som först arbetat på mindre dukar.

Åtskilliga timmar ägnades både under vårterminen och höstterminen åt kroki där deltagarna både tecknar modellen och målar i akryl. Det kan vara en utmaning att återge den mänskliga formen korrekt men resultaten blir ofta både korrekta och konstnärligt uttrycksfulla.

Ett år på inriktning måleri blir ofta en upptäcktsresa för deltagarna: de lär sig hantverket och blicken som det konstnärliga skapandet innebär men många lär sig också om sig själva och genom kontaktlärarens handledning och stöd blir ibland både liv och studier lättare.

6. ALLMÄN KURS MED STUDIEFÖRBEREDANDE SAMT GRUND

Kontaktlärare Tove Stenqvist

Antal deltagare vårterminen: 20 varav 8 kvinnor samt 6 deltagare på grund varav 5 kvinnor

Antal deltagare höstterminen 11 varav 4 kvinnor samt 5 deltagare på grund varav 5 kvinnor

Den studieförberedande inriktningen arbetar tillsammans med deltagarna på grundnivå då det sällan är tillräckligt många deltagare som behöver läsa grundkurser för att bli en egen grupp. Det finns många fördelar med denna grupsammansättning: deltagarna arbetar i mindre grupper och kan hjälpa varandra och prata med varandra. Inriktningen är uppbyggd så att deltagarna får mycket studieteknik, minnesteknik, struktur etc. Kortare teman förekommer också samtidigt som det ges möjlighet att arbeta med ämnesstudierna. Deltagarna på studieförberedande inriktning är ofta studieovana och behöver tid på sig att landa i studier och i hur framtiden ska gestalta sig.

Under vårterminen var det möjligt för deltagarna att fokusera på att söka arbeten och välja framtida utbildningar parallellt med studierna.

Höstterminen präglades av vägledning enligt modellen "coachande samtal i skolan". Samarbetet med skolans kurator fortsatte i form av föreläsning och workshops på temat "livskunskap". Deltagarna kunde själva styra innehållet.

Deltagarna styrde också hur klasskassan användes vilket ledde till en blandning av aktiviteter i klassrummet och olika utflykter och studiebesök i närområdet.

FRIDHEMS 150 år FOLKHÖGSKOLA

7. ALLMÄN KURS MED INRIKTNING TEXTIL KONST

Kontaktlärare Joanna Agetorp

Antal deltagare vårterminen 14 varav 11 kvinnor

Antal deltagare höstterminen 11 varav 8 kvinnor

Under 2023 har inriktningen, som startade höstterminen 2021, fallit på plats: pedagogiken och materialet för de olika arbetsuppgifterna för respektive textilt område som deltagarna får prova på har utvecklats enligt målen för inriktningen.

Målen är att:

- Deltagarna ska få pröva flera textila tekniker och på så sätt få flera textila och konstnärliga uttrycksmöjligheter
- Deltagarna ska få med sig grundläggande konstnärliga teorier och praktiker
- Deltagarna ska bli medvetna textilutövare som bidrar till ett hållbarare samhälle

Deltagarna arbetade med "Färglära med lappteknik" där gamla tyger återbrukades och blev till något nytt samtidigt som gruppen utforskade klassisk färglära. Deltagarna har tillsammans med läraren lärt sig laga kläder, både med traditionella lagningstekniker och inte minst med den japanska lagningstekniken sashiko.

Under några veckor arbetade gruppen med screentryck, gamla t-shirts fick nya tryck liksom nyinköpta tygkassar, som var rättvisemärkta och ekologiska.

Gruppen lärde sig grunderna i broderi och har fått vidareutveckla dessa efter genomgång i grundläggande kompositionslära och i skapandet av en textil bild i blandteknik (även med applikation och symaskinsbroderi). Att lära sig grundläggande textil materiallära, ur ett hållbarhetsperspektiv var också ett viktigt moment i undervisningen. Deltagarna gjorde grundmönster efter egna mått och var på secondhand-runda. De sista veckorna före jul gjordes nåltovade bilder på en rulltovad platta, med ett medvetet perspektiv, efter genomgång av olika sätt att använda perspektiv i konsten.

Minnesvärt under året var när den japanske textilkonstnären Takao Momiyama kom och visade gruppen sina alster i sashiko. Det var i samband med att fortbildningen, som Joanna Agetorp gått sommaren